La sobreassegurança social obligatòria: l'absurd lògic del sistema contributiu actual

BY XEMA GATNAU

El sistema de cotitzacions socials, tal com està dissenyat, arrossega una incoherència estructural que ningú sembla voler revisar. Si l'Estat garanteix una pensió mínima no contributiva o un Ingrés Mínim Vital (IMV), vol dir que ja reconeix el dret de tota persona a percebre una renda mínima per raó de dignitat o subsistència.

Tanmateix, el mateix Estat obliga milions de treballadors —especialment autònoms, precaris i temporals— a cotitzar sobre trams de renda que **no poden generar cap prestació superior** a aquella mínima ja garantida. És a dir, **paga's dues vegades per un dret que només s'exercirà una vegada**.

Aquest mecanisme, disfressat de solidaritat, és en realitat una **sobreassegurança obligatòria**: una doble cobertura imposada que no assegura res nou, però sí encareix la participació laboral. A la pràctica, es converteix en una **taxa regressiva contra el treball feble**, perquè grava amb la mateixa intensitat o superioritat relativa aquells que menys poden obtenir retorn del sistema.

Un mecanisme propobrista i anti-treball

Aquesta arquitectura recaptatòria genera un efecte pervers: el treballador pobre paga per mantenir una assegurança que no pot millorar el seu dret garantit. És, de fet, **una estructura propobrista** —és a dir, que manté el pobre dins la pobresa, però moralment tranquil·litzat pel discurs de la contributivitat.

Això desincentiva el treball i l'emprenedoria de base, perquè **el guany marginal d'incorporar-se al mercat formal és negatiu**. Quan el treball no pot millorar substancialment la situació econòmica respecte a la renda garantida, el sistema deixa de ser un instrument de promoció social i passa a ser **un mecanisme de control fiscal i estadístic del subproletariat**.

La gran paradoxa institucional

El sistema actual combina dues lògiques incompatibles:

- D'una banda, proclama la universalitat del dret a una renda mínima (via IMV o pensió no contributiva).

- De l'altra, exigeix cotitzacions fins i tot per sota del llindar d'aquesta renda mínima.

És una contradicció de fons: **si el dret és universal, la cotització hauria de començar allà on el dret garantitzat s'acaba**.
En canvi, avui la cotització és obligatòria precisament on ja no aporta cap benefici addicional. El resultat és un **sistema circular i irracional**, que sosté la seva pròpia burocràcia a costa del segment més feble de la població activa.

Una reforma lògica i justa

Si el que es vol és assegurar la dignitat material de tots els ciutadans, la prioritat no hauria de ser recaptar més, sinó **garantir millor**.
Això significa que **els primers trams de renda haurien d'estar exempts de cotitzacions i impostos**, fins assolir el nivell de la renda mínima garantida que es vulgui establir. Només a partir d'aquí té sentit parlar de contribució proporcional o progressiva.

És absurd exigir que algú pagui per obtenir el que ja té garantit com a dret bàsic.

Si existeix l'IMV, si es parla de renda bàsica universal, el primer pas lògic és ampliar o assegurar millor aquesta renda, no castigar-la amb cotitzacions.

Tot el contrari equival a **fer pagar per respirar dins del sistema que proclama garantir oxigen a tothom.**